

Dosarul nr. 2rac-345/19

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – G. Cazacu

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – I. Secieru, A. Danilov, I. Cimpoi

DECIZIE

13 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ala Cobănenau
Svetlana Filincova
Victor Burduh
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Serviciul Fiscal de Stat,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Asociația
„Drepturi de Autor și Conexe” împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la
restituirea taxei de stat,

împotriva deciziei din 14 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis
apelul declarat de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, s-a casat hotărârea
din 06 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o nouă
hotărâre,

constată:

La 15 octombrie 2018 Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” a depus cerere de
chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la restituirea taxei
de stat în sumă de 25 000 lei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la data de 31 martie 2017 a depus
cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2017. Prin
încheierea instanței de recurs a fost obligată să achite taxa de stat în sumă de 25 000 lei,
care a fost achitată la 04 mai 2017, fapt ce se confirmă prin ordinul de încasare a
numerarului nr. UHA4-8100.

Reclamanta a menționat că prin decizia din 20 septembrie 2017 a Curții Supreme
de Justiție s-a admis cererea de recurs depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și
Conexe”, s-a casat decizia instanței de apel din 14 februarie 2017 și s-a menținut
hotărârea instanței de fond din 15 februarie 2016, prin care i s-a dat câștig de cauză.
Însă instanța de recurs nu s-a expus asupra restituirii din contul Serviciul Fiscal de Stat
a cheltuielilor de judecată și anume nu s-a încasat din contul acestuia taxa de stat în
sumă de 25 000 lei.

La 02 mai 2018 în adresa Serviciul Fiscal de Stat a fost expediată cererea nr.1-07/42, prin care s-a solicitat restituirea taxei de stat în sumă de 25 000 lei, achitată la depunerea cererii de recurs. Serviciul Fiscal de Stat la 17 mai 2018 i-a comunicat că pe lângă cererea înaintă urma să prezinte și un act judecătoresc corespunzător.

Prin hotărârea din 06 februarie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”. (f.d. 67, 70-72)

Prin decizia din 14 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, s-a casat hotărârea din 06 februarie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a admis acțiunea depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”. S-a dispus restituirea de la Serviciul Fiscal de Stat prin intermediul Trezoreriei de Stat în beneficiul Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” a sumei de 25 000 lei, achitată cu titlu de taxă de stat. (f.d. 108, 109-114)

La 04 iulie 2019 Serviciul Fiscal de Stat a declarat recurs împotriva deciziei din 14 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii instanței de fond. (f.d.117-121)

În motivarea cererii de recurs recurentul a invocat că instanța de apel a interpretat în mod greșit legea și în acest sens a aplicat eronat normele de drept material, a apreciat arbitrar probele prezentate la materialele cauzei, ceea ce a condus la soluționarea greșită a cauzei.

Consideră că la examinarea cauzei instanța de apel a lăsat fără o apreciere argumentele Serviciului Fiscal de Stat că Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” nu s-a conformat condițiilor și rigorilor cadrului normativ în vederea restituirii taxei de stat, având în vedere faptul că Asociația nu a prezentat Serviciului Fiscal de Stat cererea de restituire a mijloacelor bănești, conform modelului din anexa nr. 1 la Regulamentul privind stingerea obligației fiscale prin compensare și/sau restituirea mijloacelor bănești, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235 din 19.04.2017 cu anexarea la cerere a documentului executoriu în original.

Totodată nu s-a dat o apreciere faptului că în cadrul procesului civil menționat de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, nu s-a solicitat instanței încasarea cheltuielilor de judecată, taxa de stat, în temeiul art. 90-98 Cod de procedură civilă.

Instanța de apel nu s-a expus asupra faptului că Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” nu s-a adresat într-un proces separat către Asociația Națională pentru Protecția Creației Intelectuale, prin care să solicite încasarea cheltuielilor de judecată, în temeiul art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, iar în cazul în care partea nu a solicitat în același proces încasarea cheltuielilor de judecată, nu este degrevată de dreptul de a înainta o acțiune separată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 14 mai 2019, publicată pe site-ul Curții de Apel Chișinău la 07 iunie 2019. Recursul declarat de către Serviciul Fiscal de Stat la 04 iulie 2019, este în termen.

Prin încheierea din 25 septembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție recursul depus de către Serviciul Fiscal de Stat s-a declarat admisibil pentru a fi examinat în fond.

Articolul 441 Cod de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Studiind materialele dosarului, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a hotărârii instanței de fond din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel, după cum denotă actele cauzei, Asociația Obștească „Asociația Națională pentru Protecția Creației Intellectuale” (în continuare AO „ANPCI”) la data de 19 septembrie 2013 s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” (în continuare AsDAC), intervenient accesoriu Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (în continuare AGEPI), prin care a solicitat încasarea sumelor colectate ilegal în calitate de remunerație de autor în perioada de la 01 august 2012 până la 11 decembrie 2012, precum și sumelor colectate ulterior ilegal în baza licențelor eliberate utilizatorilor pentru perioada de la 01 august 2012 până la 11 decembrie 2012 în sumă totală de 2 256 821,52 lei și încasarea tuturor cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 15 februarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către AO „ANPCI”.

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 14 februarie 2017 a admis apelul declarat de către AO „ANPCI”, a casat hotărârea din 15 februarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău cu emiterea unei noi hotărâri, prin care a admis cererea de chemare în judecată, a încasat din contul AsDAC în beneficiul AO „ANPCI” remunerația pentru drepturi de autor și conexe în valoare de 2 256 821,52 lei, a încasat de la AsDAC în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 50 000 lei.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de apel, AsDAC a declarat recurs la data de 31 martie 2017, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 14 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău cu menținerea hotărârii din 15 februarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău.

Totodată, AsDAC a solicitat scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de recurs.

Curtea Supremă de Justiție prin încheierea din 17 aprilie 2017 a respins cererea AsDAC cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de recurs. Nu

a dat curs cererii de recurs declarată de către AsDAC și i-a comunicat recurentei despre necesitatea prezentării dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 25 000 lei, stabilindu-i-se un termen până la 04 mai 2017.

Prin ordinul de încasare a numerarului nr. UHA4-8100 din 04 mai 2017 Angela Stroici, care este directorul AsDAC, a achitat taxa de stat în sumă de 25 000 lei.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 20 septembrie 2017 s-a admis recursul declarat de către AsDAC, s-a casat decizia din 14 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău și s-a menținut hotărârea din data de 15 februarie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău.

La data de 04 decembrie 2017 AsDAC a depus cerere cu privire la emiterea unei decizii suplimentare la decizia Curții Supreme de Justiție din 20 septembrie 2017 cu privire la încasarea de la intimat a taxei de stat achitate la examinarea recursului în sumă de 25 000 lei. Prin încheierea din 07 februarie 2018 a Curții Supreme de Justiție cererea de emitere a unei decizii suplimentare a fost respinsă pe motiv că careva pretenții privitor la taxa de stat recurenta nu a formulat în cererea de recurs și nici în recursurile suplimentare înaintate, solicitând doar admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe, pretenții care au fost admise de instanța de recurs.

Prezentul litigiu a fost inițiat la data de 15 octombrie 2018 de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexa”, care a solicitat restituirea taxei de stat în sumă de 25 000 lei de la Serviciul Fiscal de Stat.

Judecând cauza, instanța de fond prin hotărârea din 06 februarie 2019 a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către AsDAC.

Judecând apelul declarat de către AsDAC, instanța de apel prin prisma art. 7 pct. (5) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992 a ajuns la concluzia temeiniciei apelului și a casat hotărârea din 06 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, adoptând o hotărâre nouă de admitere a cererii de chemare în judecată depusă de către AsDAC, prin care s-a dispus restituirea de la Serviciul Fiscal de Stat prin intermediul Trezoreriei de Stat în beneficiul AsDAC suma de 25 000 lei achitată în recurs cu titlu de taxă de stat.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că concluzia instanței de apel este greșită referitor la admiterea acțiunii AsDAC privind restituirea sumei de 25 000 lei, achitată cu titlu de taxă de stat, într-un proces civil, de la Serviciul Fiscal de Stat.

Conform art. 89 alin. (1) Cod de procedură civilă taxa de stat plătită se restituie, parțial sau integral, în cazul: a) depunerii într-o sumă mai mare decât cea prevăzută de legislația în vigoare (se restituie suma plătită în plus), b) refuzului de a primi cererea de eliberare a ordonanței judecătorești în temeiul art. 348, c) refuzului de a primi cererea spre examinare în temeiul art. 169 alin. (1), d) restituirii cererii în temeiul art. 170 alin. (1) și art. 171 alin. (2), e) încetării procesului pentru motivele specificate la art. 265 lit. a), b) și e), la art. 374, f) scoaterii cererii de pe rol pentru motivele specificate la art. 267 lit. a) și b), g) restituirii cererii de apel și cererii de recurs pentru motivele prevăzute la art. 369 și 438, h) refuzului persoanei care a plătit taxă pentru întocmirea sau primirea

documentelor până la adresare în instanță judecătorească, i) încetării procesului în legătură cu confirmarea tranzacției încheiate în procesul de mediere în condițiile art. 39 din Legea nr.137 din 3 iulie 2015 cu privire la mediere. (2) Taxa de stat se restituie și în alte cazuri stabilite de legislația în vigoare. (3) Restituirea taxei de stat se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat prin intermediul Trezoreriei de Stat, în termen de cel mult un an de la data emiterii încheierii.

Articolul 7 din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992 indică că taxa de stat plătită urmează a fi restituită parțial sau integral în cazul: 1) achitării taxei într-o mărime mai mare decât cea prevăzută de legislația în vigoare, 2) restituirii cererii (plângerii) sau refuzului de a primi, 3) încheierii procedurii când cauza nu ține de competența instanței judecătorești, precum și în cazul în care persoana interesată nu a respectat procedura soluționării extrajudiciare a litigiului stabilită pentru această categorie de cauze și când acțiunea a fost depusă de către o persoană care, în cauza civilă respectivă, nu are capacitate de exercițiu al drepturilor procedurale civile, 4) refuzului persoanei care a plătit taxa pentru întocmirea sau primirea documentelor până la adresarea în instituția respectivă, 5) anulării în modul stabilit a hotărârii instanței judecătorești respective, dacă taxa de stat a fost deja încasată la buget, 6) achitării taxei de stat pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei cu acordul comun al soților, care nu au copii minori, dacă desfăcerea căsătoriei nu a avut loc în legătură cu împăcarea soților sau neprezentarea a unuia din ei, 7) refuzului de satisfacere a cererii privind renunțarea la cetățenia Republicii Moldova și eliberarea pașaportului de străinătate, precum și în cazul refuzului cetățeanului de a pleca peste hotare până la primirea permisului pentru plecare, 7¹) finalizării procesului de mediere prin tranzacție asupra tuturor pretențiilor sau cu împăcarea parțială a părților asupra pretențiilor patrimoniale, în cuantumul și în condițiile prevăzute la art. 39 din Legea nr. 137 din 03 iulie 2015 cu privire la mediere, 8) în alte cazuri, stabilite de legislația Republicii Moldova. Restituirea taxei de stat se efectuează luându-se în considerare indexarea prețurilor cu condiția că cererea a fost depusă în organul care a încasat taxa de stat pe parcursul a trei ani din ziua trecerii ei la buget.

Conform art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului. (2) În cazul mai multor reclamanți sau pârâți, aceștia sunt obligați să compenseze cheltuielile de judecată în mod egal, proporțional sau solidar, în funcție de interesul fiecăruia ori de caracterul litigiului dintre ei. Dacă unul dintre coparticipanți a utilizat mijloace speciale de apărare judiciară, ceilalți nu sunt responsabili de cheltuielile lui. (3) Prevederile alin. (1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii. (4) Dacă, fără a trimite cauza spre rejudecare, modifică hotărârea atacată sau pronunță o nouă hotărâre, instanța ierarhic superioară poate schimba corespunzător repartizarea cheltuielilor de judecată.

Art. 97¹ alin. (1) Cod de procedură civilă indică că în cazul în care se respinge, integral sau parțial, acțiunea intentată de o persoană în apărarea drepturilor, libertăților

și intereselor reclamantului, în cazurile prevăzute de legea organică, pârâtului i se restituie, din mijloacele bugetului de stat, cheltuielile de judecată pe care le-a suportat integral sau parțial, în acea parte a pretențiilor reclamantului care i-a fost respinsă.

Instanța de recurs reține că AsDAC, în calitate de recurent, a achitat prin ordinul de încasare a numerarului nr. UHA4-8100 din 04 mai 2017 taxa de stat în sumă de 25 000 lei impusă de lege pentru examinarea cererii de recurs declarată împotriva deciziei din 14 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău în cadrul procesului civil în contradictoriu cu AO „ANPCI”.

Ulterior, Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” a depus o cerere, prin care a solicitat restituirea taxei de stat în sumă de 25 000 lei de la Serviciul Fiscal de Stat, care a fost admisă de către instanța de apel.

Instanța de apel eronat și-a argumentat soluția în baza art. 89 alin. (2) Cod de procedură civilă care indică că taxa de stat se restituie și în alte cazuri stabilite de legislația în vigoare, făcând trimitere la art. 7 alin. (5) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992, potrivit căruia taxa de stat plătită urmează a fi restituită parțial sau integral în cazul anulării în modul stabilit a hotărârii instanței judecătorești respective, dacă taxa de stat a fost deja încasată la buget, ori aceste norme nu sunt aplicabile speței.

Prevederile art. 7 alin. (5) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992 se referă la situația când printr-o hotărâre judecătorească s-a încasat de la o persoană taxa de stat în buget, persoana a executat hotărârea, însă ulterior, hotărârea este anulată.

În speță, taxa de stat a fost achitată la depunerea recursului către AsDAC conform art. 84 Cod de procedură civilă și urmează să fie urmărită conform art. 94 Cod de procedură civilă, care indică că instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

Colegiul lărgit reține că Asociația obștească „Asociația Națională pentru Protecția Creației Intelectuale” s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune împotriva Asociației „Drepturi de Autor și Conexe”, prin care a solicitat încasarea sumelor colectate ilegal în calitate de remunerație de autor și sumele colectate în baza licențelor eliberate utilizatorilor. La depunerea acțiunii Asociația obștească „Asociația Națională pentru Protecția Creației Intelectuale” conform prevederilor art. 85 Cod de procedură civilă, art. 64 din Legea privind drepturile de autori și drepturile conexe nr. 139 din 02.07.2010, art. 4 alin. (1) pct. 2 din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992 a fost scutită de la achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii.

Art. 64 alin. (1) din legea sus menționată indică că la depunerea cererii în cauzele privind dreptul de autor, drepturile conexe sau alte drepturi protejate de prezenta lege, persoanele specificate la art. 55 alin. (2) se scutesc de achitarea taxei de stat. Aceasta urmează să fie încasată, în modul și mărimea stabilite de legislație, de la persoana recunoscută vinovată de violarea dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege. (2) Cheltuielile de judecată rezonabile și proporționale și alte cheltuieli suportate de partea care a avut câștig de cauză, de regulă, vor fi încasate de la persoana care a pierdut procesul, cu excepția cazului când spiritul de echitate nu permite acest lucru.

Din norma legală reiese că este scutită de achitarea taxei de stat orice persoană fizică sau juridică care are pretenții în privința valorificării unui obiect al dreptului de autor, al drepturilor conexe sau al altor drepturi protejate de Legea privind drepturile de autori și drepturile conexe nr. 139 din 02.07.2010 la depunerea cererii, însă cheltuielile suportate de partea care a avut câștig de cauză, de regulă, vor fi încasate de la persoana care a pierdut procesul.

Raportând dispozițiile normelor citate supra la circumstanțele speței, Colegiul lărgit conchide că AsDAC nu a identificat pârâtul corespunzător împotriva căruia urma să înainteze pretențiile sale, ori prin prisma art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă responsabilă de compensarea cheltuielilor judiciare suportate de către AsDAC este partea care a pierdut procesul și nu statul prin intermediul organului fiscal.

Astfel, având în vedere că Serviciul Fiscal de Stat având calitate de pârât în speța dată, dar care nu poartă răspundere, în coraport cu cerințele solicitate de către AsDAC, ținând cont de principiul disponibilității, care prevede dreptul persoanei de a se folosi de dreptul său la discreția sa, instanța nu poate interveni în alegerea și determinarea pârâtului corespunzător, aceasta fiind un drept al reclamantei.

Ca urmare, având în vedere că AsDAC și-a înaintat pretențiile sale împotriva pârâtului Serviciul Fiscal de Stat, dar nu față de pârâtul corespunzător, instanța de recurs consideră că acțiunea este neîntemeiată.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Serviciul Fiscal de Stat, a casa decizia instanței de apel și a menține hotărârea instanței de fond.

Conform celor expuse, în temeiul art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide :

Se admite recursul declarat de către Serviciul Fiscal de Stat.

Se casează decizia din 14 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 06 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani emise în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la restituirea taxei de stat.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Svetlana Filincova

Victor Burduh

Galina Stratulat

Maria Ghervas